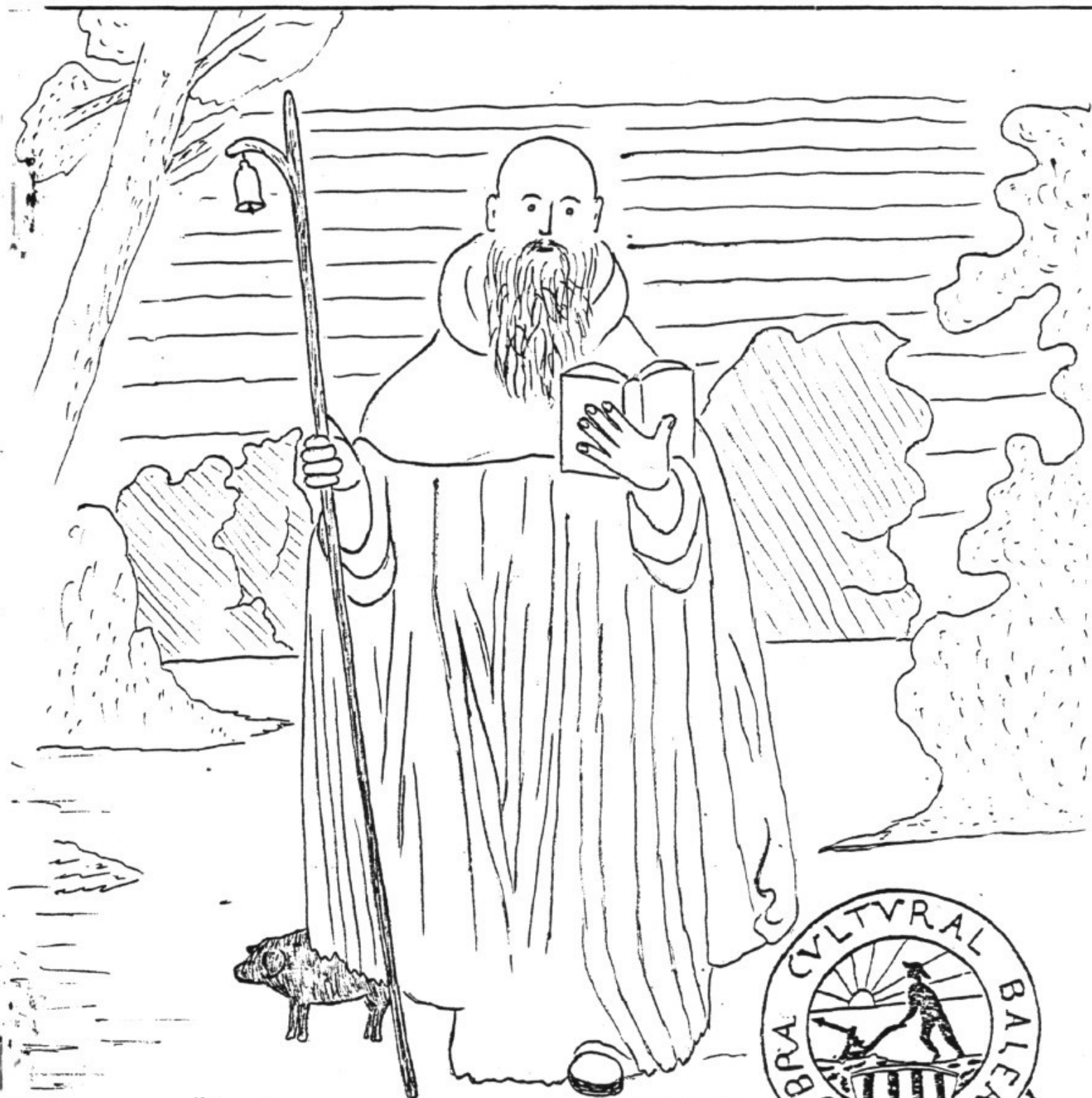

mel i sucre

n° 19

MEL I SUCRE, num - 19 Gener
1.982. Butlletí informatiu de
l'Obra Cultural Balear a Sant
Joan, per als socis.

Portada - Sant Antoni

Tothom que vulgui col.laborar
que faci de veure algú de l'e-
quip de treball.

Tirada actual : 80 exemplars

Girant fulles hi trobareu:

- Notícies locals, sobre el que
succeeix al poble per l'O.C.B.

- Escrit per a una amiga, pòe-
ma de Miquel Bauçà que ens
parla d'una amistat ideal en-
tre els dos sexes.

- Apèndix a la bibliografia
sobre el nostre poble, per Mi-
quel company Florit.

- En Biel Company en el seu
article COOPERATIVA ens expli-
ca el que és i el funcionament
d'una entitat d'aquest tipus.

- Cosme Nigorra Fiol parla
d'una identificació entre les
construccions per vivenda i el
paisatge i la idiosincràcia
del poble.

- Aquest mes fa ,ressenya
del que passà a Sant Joan fa
una sèrie d'anys, per Miquel
Gaià Mates.

- La pesseta, la moneda espa-
nyola 1.868-1.975, per Amador
Gaià i Joan Morey.

- Bestiari, original, estudi de
l'home per Joan Moratinos, Pep
Roig, Joan Morey i altres.

NOTICIES LOCALS

----- Els reis varen dur carbó i juguetes per a tots. Aquests reis s'han motoritzats perquè no usaren bísties, per venir, sinó que arribaren amb tractors moderns.

----- Astronomia: la lluna tengué un eclipse total que no se tornarà a repetir fins d'aquí a 18 anys, segons informació dels mitjans de comunicació social.

----- Meteorologia: els mes de gener ha tengut una temperatura mitja superior a la normal del mes, de, 8 graus, i encara no ha plogut a bastament. No és suficient pel sembrat per créixer així com toca.

----- Sant Antoni: Molts de fogarons i poca animació en general. El dia del Sant, Carroces i beneïdes, que a pesar de la brusca, sortiren al carrer.

----- Se fa un adobament a la llunyana estació de's tren, de Sant Joan, amb uns objectius desconeguts de moment.

----- Casetes: Pareix que als nous dirigents del futbol no els hi han agradat l'estructuració de les casetes anteriors, per això n'han construïdes unes de noves.

----- Voleibol: Males notícies pels aficionats locals a aquest deport. L'equip femení de Sant Joan va sofrir una contundent derrota per 0 - 3 davant l'equip petrer.

----- S'ha oberta la "Biblioteca del Pare Ginard" amb el següent horari: de les 17'30 h. a les 19'30 h. de dilluns a divendres, i els dissabtes de les 10h. a les 12h.

----- Per sí no vos n'heu donat compte aquest és el primer bolletí d'enguany.

ESCRIT PER A UNA AMIGA

A tu sempre meva amiga
ara et vull recordar
amb la teva cara garrida
com esqueix d'un dolç cel blau

A ell, apareixes tu
asseguda i parlant
consolant les meves penes
i donant-me claretat

A tu que donaves alegria
a la meva soledat
i dins el fred d'un món en guerra
a mí me mostraves amistat

Recordant el troç de vida
viscut a ne'l teu costat
dolça i embriagadora
meva amiga sempre seràs.

Miquel Bauçà

Pot esser que la rialla
sigui per el meu cant
però si com sempre és xalesta
molt ben vinguda serà

Ella farà que de sobte
tothom es senti canviat
que s'oblidin dels seus odis
i que sols regni la pau

Ella farà que la lluna
nosaltres podem agafar
i que les meves esperances
es facin realitat

Per tot això meva amiga
cluc els ulls i em traslat
a un món de nova alegria
mai pels homes trepitjat

APENDIX A LA BIBLIOGRAFIA SOBRE EL NOSTRE POBLE

PARLAMENTS, FULLETINS, MONOGRAFIES, ARTICLES, TREBALLS I LLIBRES

- El regadió en Sant Joan, treball d'investigació, 1978. B.P.M. Amador Gaià Bauçà, Francesc X. Moratinos, Cosme J. Nigorra.
- La villa de Sant Joan (Mallorca) a su compatricio, el misio-nero protomàrtir de San Diego, Fra Lluís Jaume. O.F.M.II Cente-nari del martirio. 5 - 11 - 75. Diversos autors. Tipologia Nueva Balear. 1976.
- El paisatge a Mallorca, lectures mallorquines. Imp. Gràfiques Nueva, 1979. Climent Picornell i Bauçà.
- Malnoms de Sant Joan, treball d'investigació, 1978. Joan Font Roig.
- Estudi de la vegetació natural al terme de Sant Joan, treball d'investigació, 1978. B.P.M. Diversos autors.
- Estudi sociològic de la població de Sant Joan, treball d'in-vestigació, 1978, B.P.M. Diversos autors.
- El agro en Mallorca, Miscelánea Balear dedicada a Antoni Mª Alcover 1929-32, Imp. Viuda de S. Pizá, 1933. Antoni Oliver des Calderers.
- Com voteu el santjoaners (petita crònica electoral), treball d'investigació, B.P.M. Diversos autors.
- Exploradores de España, tropa de Sant Joan. Diario de opera-ciones del jefe de tropa. José Rosselló Ordines
- Aportación al estudio de la geología de la región central de Mallorca. Imp. Atlante. 1954. José Rosselló Ordines
- Imatges del record. Poemes .Gràfiques Miramar. 1975. Miquel Gaià Sitjar.
- Estructura agrària de Sant Joan, treball d'investigació. Di-versos autors.

- Es mestre, esqueixos d'una vida. Document biogràfic sobre Guillem Messeno. Francesca Bosch.

He volgut presentar tot allò que essent material bibliogràfic serveixi per conèixer la producció realitzada per autors de la vila i externs sobre aspectes concrets i generals del poble. He sintetitzat de tot lo recollit els temes més diversos i amplis quedant dintre del sac reculls de materials d'autors nascuts a la vila nostra. Així com anem recollint ferem més àmplia la nostra font bibliogràfica per a la investigació venidera.

Miquel Company Florit.

Sant Antoni de Viana
és el desset de Gener,
venturós aquell que té
la dōna que no l'enganya

Sant Antoni els doblers
ja les mos poreu donar,
perquè enguany hem d'arribar
més enfora que els demés.

Comunicat de darrera hora:

- VISCA SANT ANTONI!!!! han arribat 10.000 pts de s'Ajuntament..... i 40.0000 pels altres, MORTA NA LINDA, MOS FAN SA PELL!!!!.

C O O P E R A T I V A

Voldria explicar quatre punts sobre cooperativisme que, al meu entendre i deduit de parlar amb diferents pagesos, crec que no estan massa clars.

Primer--- Què és una cooperativa?

Segon---- Qui formen la cooperativa?

Tercer--- Bases del funcionament de la cooperativa.

Quart---- Objectius i fins a curt, mig i llarg plaç.

- Una cooperativa és al temps un grup de pagesos creat per aconseguir els articles necessaris, (abonos, insecticides, fungicides...), pel camp, més barats i una empresa per la comercialització dels seus productes. Més encara, és una empresa de necessitat, factible i rentable en temps de crisi.

Segons els grans estudiosos de problemes agraris, és l'únic remei a la pobre i desamparada situació del pagès, car l'individualisme empresarial, si bé té les avantatges del lliure comerç i la iniciativa pròpia, es veu continuament retallat pels intermediaris i majoristes degut a la poca capacitat de presió d'un pagès totsol.

Una cooperativa és al fí un grup de gent que forma una empresa agrària per obtenir avantatges enfront del sistema econòmic vigent.

- La cooperativa la formen els socis. Ells són els vertaders amos de l'empresa, haguent escollit uns representants davant l'administració per a efectes de gestió. Endemés els estatuts de tota cooperativa recullen el principi de portes obertes a tothom.

Això és un poc teoria demagògica, lo que a la pràctica ens serveix de poc. En definitiva una cooperativa la fan tots els socis i quan realment s'ha de formar és a partir d'haver pagat la quota. Ho dic pels que creuen que tot és com al cinema, que en haver pagat l'entrada tot ho fan els altres; a una cooperativa és ben distint: - Tendrem cooperativa si la feim entre tots.

De la mateixa manera tendríem teatre, el nou magatzem ens hauria costat menys, etc.

- Com havíem dit la cooperativa mantén el principi de portes obertes, ara bé, a aquest dret correspon un deure, la cooperativa exigeix el principi d'exclusivitat, el soci ha de girar-ho tot mitjançant la cooperativa. Tant comprar com vendre.

- Els objectius de tota cooperativa són l'estalvi de diners per part del pagès/soci, no tant l'augment del capital social com feria tota S.A. (societats anònimes), la seguretat d'uns preus pels productes del camp, (això és acursar el risc de la venda), acabar amb la importació incontrolada de productes de fora que el que fan és abaratir els nostres propis, la desaparició de majoristes i intermediaris que són els que, voluntària o involuntàriament, és queden el benefici net del treball del pagès i arribar a una reforma agrària convenientment actualitzada.

Una cosa que record, a Espanya es fan al llarg d'un any, 80, (vuitanta), cursets sobre cooperativisme destinats als gerents de dites empreses, mentre que, a una regió de França, en tres mesos s'en fan 40.000 (quarant mil), destinats al pagès senzill. Crec que vol dir qualque cosa.

Abans de la signatura una qüestió als socis de la cooperativa, que pensau fer amb el magatzem? Com i per què l'empleareu?

Aquestes qüestions no van dirigides als que d'una manera directa hi han fet feina, (vuit, dotze), car aquests bé que ho saben, sinó als que només n'han parlat pels cafés i que mai han assistit a una assemblea. Pensau-ho.

biel company.

Pareix que la societat humana necessita de cada vegada més, la innovació de noves tècniques per a fer ús d'unes comoditats que tots coneixem, com per exemple els "electre-domèstics", rentadores, televisions, ràdios, estufes, etc.

A tot aquest progrés, se li veu clarament un caire positiu, però analitzant-lo un poc, també li trobaríem factors negatius. Un d'ells, i que engloba a tots els altres és que influeix a la persona i no la facilita a sentir-se ni a relacionar-se amb la seva condició humana. Un exemple molt clar que plasma lo dit, és la televisió. Aquest aparell que està tantes hores amollat (a més de fer-mos mal psíquicament i físicament), dificulta el diàleg i comunicació entre les persones. Inclús, quan algú xerra, a vegades el fan callar perquè els demés no el poden seguir.

Tot aquest progrés també s'ha fet present en el sector de la construcció, el qual espenya el paisatge urbanístic típic de cada regió, ja que se construeixen els edificis amb les mateixes tècniques per tot.

Cada societat fomenta la seva vida segons les seves rels amb les quals està ubicada. Es una cosa semblant a un arbre, que estarà condicionat a molts de factors, com són el clima, la terra, l'aigua, etc. Amb la societat passa el mateis cas, que quan aquestes rels comencen a decaure, se por esbucar tot. Fixem-nos un poc amb el tipus de paisatge urbanístic de diferents nacionalitats, regions o inclús localitats. Si heu viatjat un poc, ho haureu pogut comprovar: els tipus de cases de Mallorca difereix amb molts d'aspectes al de les d'Eivissa o de Menorca; i si heu tengut ocasió d'anar a parts més allunyades, encara difereixen més.

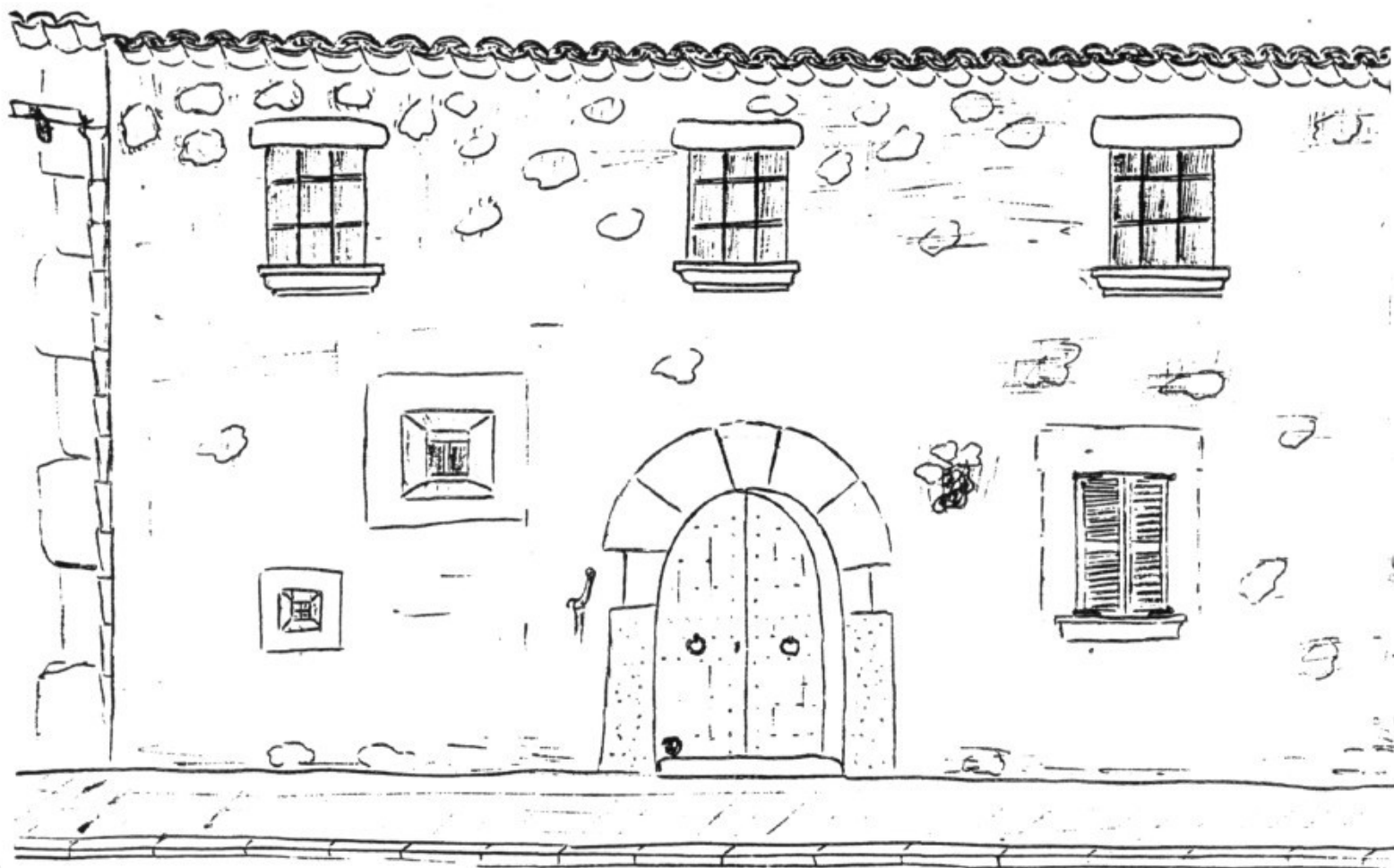
Quan aquestes diferències comencen a deixar d'existir, podem dir que a causa del progrés se despersonalitza la cultura pròpia, cosa que sembla hauria d'esser al contrari.

El cas més aprop que tenim és el del nostre poble. Les cases que se construeixen amb estil modern, que n'hi ha

moltes, difereixen molt de la nostra realitat. És a dir, una casa a estil modern, tant podria estar ubicada a Ciutat com a S'Arenal (sense ofendre als "ciutadans" ni "arenelesos"), a pesar de que també espenyen tot el contexte de les altres cases del poble.

Com a conseqüència d'això, hi ha pobles en concret, que el seu ajuntament ha dictaminat unes normes, segons les quals no se poden "espenyar" fatxades d'algunes cases, perquè l'estil típic no se vagi desmoronant tant fàcilment. A pesar de tot, aquesta solució no basta, no és massa vàlida. És necessari que a nivell personal cadascú sapsi apreciar el gust per a la cultura pròpia, i no s'hauria d'esperar a haver de recórrer a què el poder se pronunciï damunt el poble.

COSME NIGORRA

AQUEST MES FA

- 23 anys: Que es varen començar les obres de la nova carretera per anar a Consolació.

(6-1-1959)

- 3 anys: Que va sortir elegida la primera directiva de l'actual Societat de Caçadors de Sant Joan.

(20-1-1979)

- 399 anys: Que es va fundar la primera escola pública al poble de Sant Joan, emprant les cases velles del Santuari de Nostra Senyora de Consolació.

(6-1-1583)

Consolació abans de la restauració

- 40 anys: de la realització del I Certàmen Històric-Lliterari, organitzat per l'Ajuntament de Sant Joan.

(20-1-1942)

- 6 anys: De la celebració de la seva primera missa, al poble de Sant Joan del Rvd. D. Jordi Gaià Estelrich.

(20-1-1976)

- 30 anys: Que l'Ajuntament de Sant Joan va comprar els terrenys corresponents al Pes Públic Municipal.

(30-1-1952)

- 167 anys: Del nomenament, de Mestre de primeres lletres, a Dn. Guillem Gaià, Prevere de la Parròquia de Sant Joan.

(17-1-1815)

- 75 anys: Se va celebrar en el poble de Sant Joan la apertura de la nova oficina de farmàcia del farmacèutic D. Climent Gaià.

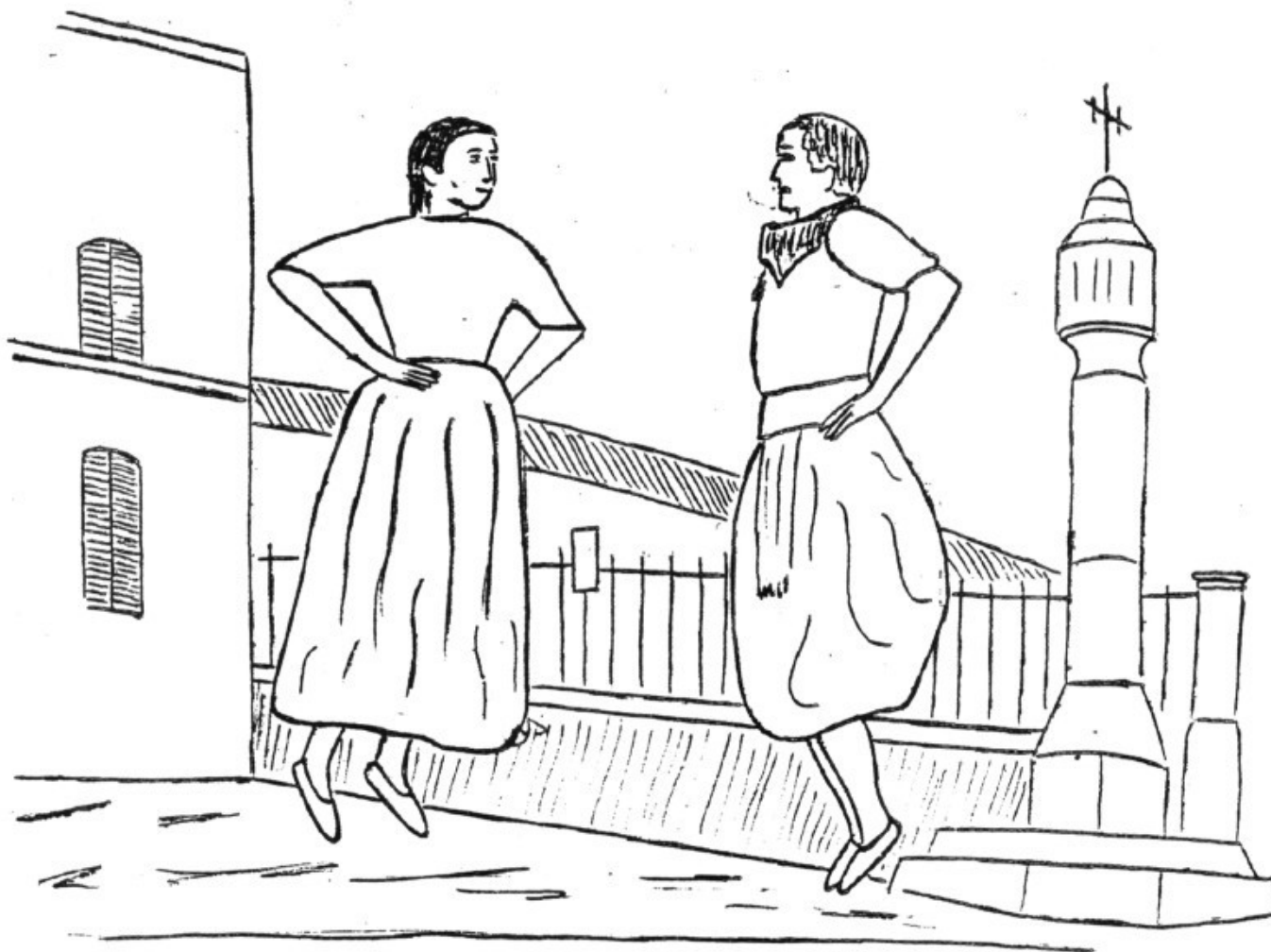
(14-1-1907)

- 5 anys: De la proposta en assemblea de la fundació a Sant Joan de l'escola de dances del Teleclub.

(23-1-1977)

Gener -82

Miquel Gaià.

L A P E S S E T A

L'origen del nom pesseta és un poc confús, si bé la teoria més encertada és que abans la gent anomenava pecetes d'or a monedes petites d'aquest metall (escuts, $\frac{1}{2}$ escuts, $\frac{1}{2}$ reals, $\frac{1}{4}$ reals d'or) i això originà el posterior nom de pesseta.

Monedes derivades de la pesseta

1 pts

En plata (5 gr) Govern provisional, Alfons XII, Alfons XIII de 1869 a 1905
República - 1933

En temps de la Guerra Civil tant la part nacional com la republicana feren entregar la plata i encunyaren moneda de llautó o coure. A les Balears els consells municipals de Menorca encunyaren en llautó monedes de 5 cts, 10 cts, 1 pts i 2'5pts.

En coure-estany (3'5 gr) Franco-1944,47,53,63,66.
Joan Carles I - 1975, 80.

2'5 pts

En coure-estany Franco 1953

2 pts

En plata (10 gr) Govern provisional, Alfons XII i Alfons XIII de 1869 a 1905

50 cts=2 reals

En plata (2'5 gr) Govern provisional, Alfons XII, i Alfons XIII de 1869 a 1926

En coure-níquel (4 gr) Franco - 1949-63

En alumini (1 gr) Franco - 1966

En alumini (1 gr) Joan Carles I - 1975-80

25 cts de pesseta = 1 real

En coure-níquel (7 gr) Alfons XIII - 1925-27.
Govern de Burgos 1937.

PESSETES

1 peseta plate
(Govern provisional)

1 peseta plate
(Alfonso XIII)

1 peseta plate
(Alfonso XIII)

1 peseta encusada
a Menorca pels republicans

1 peseta, coure - alumini
(Franco)

1 peseta
(Franco)

2 pesetas plate
(Govern provisional)

2 pesetas plate
(Alfonso XII)

2 pesetas plate
(Alfonso XIII)

2'5 pts, coure - alumini
(Franco)

25 pts - 5 luros
miquel (Franco)

50 pts - 10 luros
miquel (Franco)

100 pts - 20 luros
aleació plate (Franco)

CÈNTIMS

50 cts - $\frac{1}{2}$ pts
PLATA (Alfonso XIII)

50 cts - 2 reals
Níquel (Franco)

50 cts - 2 reals
Alumini (Franco)

25 cts - 1 velló
(Alfonso XIII)
níquel

25 cts - 1 velló
(Alfonso XIII)
níquel

25 cts - 1 velló
(guerra civil)
níquel

10 cts - 4 dècimes
(govern provisional)
coure

2 cts de pts.
(govern provisional)
coure

10 cts - 4 dècimes
(Alfonso XIII)
coure

5 cts - 2 dècimes
(Alfonso XIII)
coure

10 cts - pesa de 4
(Franco)
alumini

5 cts - pesa de 2
(Franco)
alumini

10 cts - pesa de 4 (carat)
(Franco) alumini

1 centim d'escut - 1 dècima
(Isabel II) coure

5 centims d'escut -
ò 5 dècimes de real
(Isabel II)

20 cts de pesseta

En plata (1 gr) Govern Provisional 1896-70

10 cts de pesseta = 4 cts d'escut = 4 dècimes de real

En coure (10 gr) Govern Provisional i Alfons XII
de 1870 a 79.

En coure-alumini (2 gr) Franco 1940,41,45,53.

En alumini (0'75 gr) Franco 1959 ("canet")

5 cts de pesseta = 2 cts d'escut = 2 dècimes de real ("canet")

En coure (5 gr) Govern Provisional i Alfons XII
de 1870 a 79

En coure-alumini (1'25 gr) Franco 1940,41,45,53.

2 cts de pesseta ("canet")

En coure (2 gr) Alfons XIII 1904,05,11,12

1 cèntim de pesseta (canet)

En coure (1 gr) Govern Provisional 1870. Alfons
XIII, 1911, 12, 13.

joan morey

amador gaià

ASSEMBLEA

Se convoca a tots els socis per dia 19 de Febrer del
82 a les 22'30 h. amb el següent ordre del dia:

- Renovació junta directiva.
- Aprovació de la memòria de l'any passat.
- Avantprojecte del pressupost vinent.
- Activitats.
- Pregs i preguntes.

BESTIARI

A pesar d'esser l'espècie més moderna dels mamífers (l'antiguitat de l'homo sapiens no arriba a 150.000 anys) és la que millor s'ha adaptat al medi terrestre.

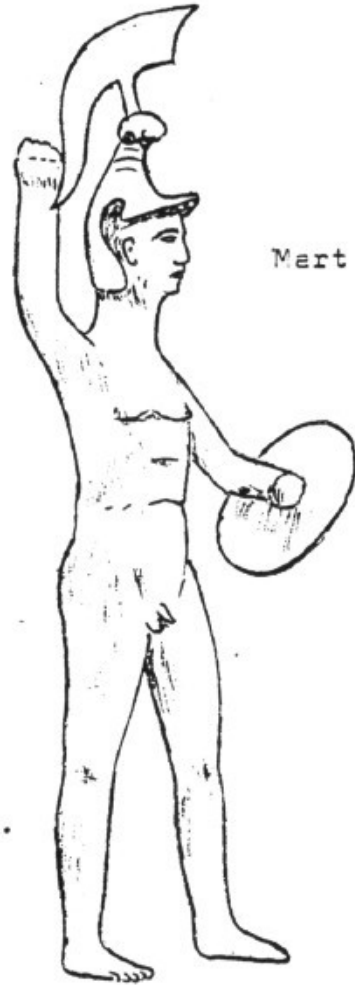
Sol viure en grups ben organitzats on cada espècimen té el seu lloc ben concret. Hi ha unes normes que hom ha de complir. Diferents posicions jeràrquiques de poder i que els elements manifesten externament de moltes i variades maneres (gests, adorns, signes,...)

Darrerament cobreix el seu cos amb robes, pells, teixits,... per protegir-se de les inclemències del temps, per adornar, per marcar posicions socials, ja que les proteccions naturals (pell i pèl) han perdut les propietats que inicialment tenien.

Originàriament era un animal bàsicament vegetarià, però quan aprenqué a ca-

çar i domesticar animals se convertí en el pitjor predador que ha colonitzat la superfície de la terra. Per la seva culpa s'han extingit o estan en perill d'extinció moltes espècies d'altres animals. La seva població s'estima en més de 4.000 milions d'efectius distribuïts arreu del món: la supervivència està assegurada, l'únic perill d'extinció radica en la pròpia tendència autodestructora (li agrada jugar a la guerra per matar als seus germans) i en l'ús incontrolat d'elements mortífers (nuclears sobre tot).

La intel·ligència, una de les més sofisticades que se coneixen (degut al gros i evolucionat cervell), li ha permès arribar a un elevat grau de tecnicisme, que si per una part ha estat profitós

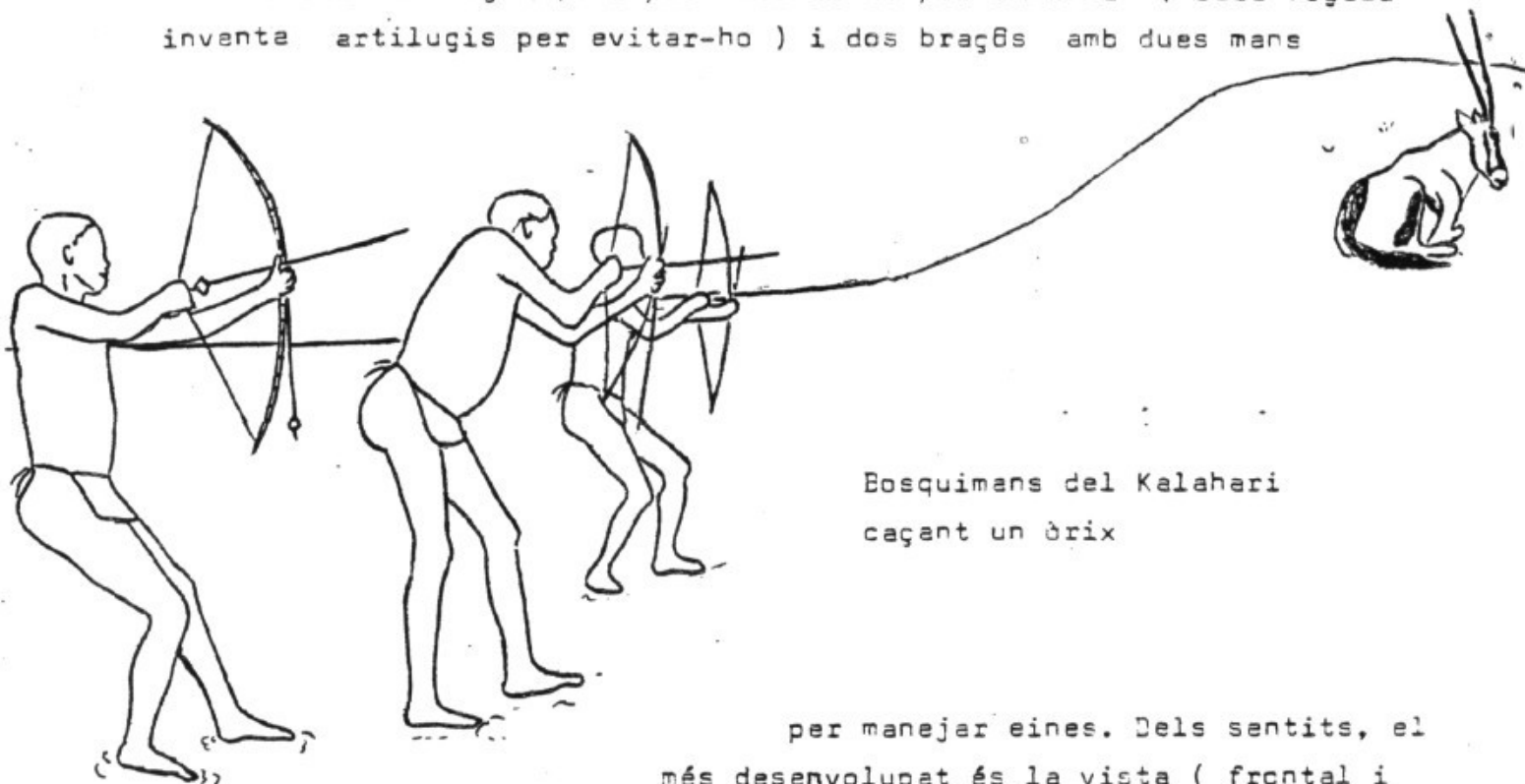
Mart baleàric

h. sapiens

per altre banda juga amb l'aniquilació de la vida sobre la terra.

S'agrupa per parelles. (mascle i femella) que solen viure dins uns habitacles anomenats cases, aquestes s'agrupen en nuclis de població (pobles i ciutats) cada vegada més grossos. Bastants han superat la barrera dels 10 milions d'individus.

Els seus medis de comunicació són prou complexes. El més important encara és el llenguatge verbal articulat, si bé no és universal per tota l'espècie (ha evolucionat de diferents maneres segons la comunitat d'origen). Empra dues cames per caminar (cada vegada inventa artilugis per evitar-ho) i dos braços amb dues mans

Bosquimans del Kalahari
caçant un òrix

per manejar eines. Dels sentits, el més desenvolupat és la vista (frontal i estereoscòpica). La pell, de diferents colors, sobretot blanca o negra.

Sempre s'ha sentit superior als altres sers vius i per això li costa admetre que és un animal com els demés . Creia que havia estat creat directament pels déus: des dels principis els adora i rendeix culte.

La complicada organització social a que es veu sotmès l'obliga a fer unes feines per aconseguir uns doblers que li permetran adquirir (a més del necessari per subsistir) articles o productes secundaris de luxe i confort: estrany costum única en tot el món animal conegut.

Joan Moratinos Jau'e
Pep Roig Bauçà
Joan Morey Company
i altres

Teoria evolutiva de l'home, segons els darrers descobriments d'ossos d'avantpassats humans de caminar dret, per dos paleontòlegs americans. Es deveda als descobriments fòssils realitzats a l'entrefora d'Olduvai (Tanzània), riu Omo (Kenya) i al triangle d'Afer (Etiòpia)

